

## Honoré de Balzac, retrat de la literatura i la política del seu temps

---

Per **Ruth Rodríguez-Martínez (Universitat Pompeu Fabra)**

**Citació recomanada:** Rodríguez-Martínez, Ruth (2011). "Honoré de Balzac, retrat de la literatura i la política del seu temps" <http://www.upf.edu/obrapperiodistica/anuari-2011/honore-de-balzac.html>

**Resum:** Conegut per la seva monumental *Comèdia Humana*, Honoré de Balzac (Tours, 20 de maig de 1799 - París, 18 d'agost de 1850) va mantenir al llarg de la seva vida una estreta i complexa relació amb el periodisme. En aquest cas es recullen alguns dels textos publicats per l'autor a *La Revue parisienne*

**Paraules clau:** Balzac, *La Revue parisienne*, Stendhal, Sainte-Beuve, crítica literària

### L' autor

Conegut per la seva monumental *Comèdia Humana*, Honoré de Balzac (Tours, 20 de maig de 1799 - París, 18 d'agost de 1850) va mantenir al llarg de la seva vida una estreta i complexa relació amb el periodisme. L'escriptor va participar de forma habitual en diverses publicacions com *La revue des Deux Mondes*, *Le Temps*, *Le Renouvateur* o *La Presse*.

Entre les seves col·laboracions periodístiques destaquen les dinou "Lettres sur Paris" que va publicar al diari *Voleur* del 30 de setembre de 1830 al 31 març 1831; seus cinc articles titulats "Traité de la vie élégant", publicats a *La Mode* del 5 de octubre al 6 de novembre de 1830; o la seva crítica, poc favorable, de la peça de teatre *Hernani* de Victor Hugo, apareguda el 7 d'abril de 1830.

Tot i que Balzac va col·laborar de forma constant en la premsa del seu temps, sobretot de 1830 a 1848, cal assenyalar el to crític que utilitzava quan feia referència al periodisme i del que va deixar constància en el seu *Monographie de la presse parisienne*.

### Els articles

Donada la curta vida d'aquesta publicació, de la qual Balzac era director, els articles que es presenten en aquesta antologia componen gairebé la totalitat dels textos que l'escriptor va tenir ocasió de publicar-hi. L'escriptor va definir la premsa com el conjunt de textos que es publicaven periòdicament sobre política i literatura i, fidel a la seva afirmació, gran part dels seus articles estan consagrats a algun d'aquests dos temes.

Com a crític literari, Balzac es va proposar combatre la manca de sinceritat i independència que va detectar en la crítica del seu temps. El resultat és heterogeni, ja que de vegades parla amb duresa, és el cas de la seva "Lettre sur la littérature, le théâtre et les arts", i en altres amb generositat, com en el text "Études sur M. Beyle".

### *La Revue parisienne* . De juny a setembre de 1840

Després del fracàs viscut com a director de *La Chronique de Paris*, amb *La Revue parisienne* Balzac va voler complir per segona vegada el seu desig de dirigir la seva pròpia revista. Per això l'escriptor es va associar amb Dutacq, que en aquell moment era director de *Le Siècle* i el gran rival de Girardin. D'acord amb el pactat, Balzac s'encarregava dels continguts, Dutacq de l'administració i els beneficis es repartien entre els dos socis.

Tot i la il·lusió i energia de Balzac, la seva falta de realisme per als temes econòmics va obligar a tancar la revista quan aquesta només tenia quatre mesos de vida.

### L'antologia . Entre la literatura i la política

Dels articles seleccionats per a aquesta antologia, aquells que estan consagrats a temes literaris són, entre altres, la "Lettre sur la littérature, le Théâtre et les arts" del mes de juliol i del mes de setembre. La lectura d'aquestes cartes permet comprendre que per Balzac la crítica ha d'analitzar les obres de cada època per indicar si aquestes compleixen o no els principis de l'art. Bon coneixedor del procés creatiu, per l'autor de *La Comèdia Humana* l'art no és fruit de la casualitat sinó del treball i neix guiat per una sèrie de principis concrets, com ara la unitat de l'acció o

l'adequada jerarquització dels personatges. L'escriptor de talent, explica, no és aquell que retrata la natura tal com es presenta, amb els seus incongruències i malapteses, sinó el que tria les circumstàncies de la natura i la vida que poden esdevenir elements literaris.

La "Lettre sur la littérature, le Théâtre et les arts" del mes d'agost es distingeix de les dues anteriors perquè està dedicada a una obra concreta: Port Royal de Sainte-Beuve. En el seu text, Balzac posa en qüestió que Sainte-Beuve conegui la gramàtica francesa i el defineix com intolerable i avorrit. Aquest text va enverinar una mica més l'enemistat que ja existia entre ambdós autors. A partir de la seva publicació Sainte Beuve van rebutjar de compartir taula i la sal amb l'autor de la Comèdia Humana.

Molt diferent és el to que Balzac utilitza en el seu text "Etudes sur M. Beyle ", en què analitza la novel·la *La Cartoixa de Parma*, d'Stendhal. Tot i la diferència d'estils que existia entre els dos escriptors, Balzac lloa l'estil concís i breu de Stendhal. Així mateix, no dubta a afirmar que *La Cartoixa de Parma* és una obra que no pot ser apreciada res més que per les ànimes i les persones veritablement superiors. Tot i l'admiració que aquesta obra va despertar en Balzac, l'aparició de *La Cartoixa de Parma* va ser totalment ignorada per la crítica del seu temps.

La política pren protagonisme en el text "Sur els ouvriers", en el qual l'escriptor denuncia la manca de valors de la política contemporània. Les seves opinions no sorprenen ja que Balzac sempre es va mantenir proper a l'absolutisme. L'anàlisi política conviu amb el periodístic a "Chronique de la Presse". En aquest article l'autor defineix la premsa com un quart poder capaç que no dubta a atacar tot però al qual ningú s'atreveix a atacar. Fidel al seu to crític cap a la premsa, Balzac denuncia la manca de llibertat del periodisme respecte als poders polítics i econòmics.

Finalment, en el text "Les Fantaisies de Claudine" l'escriptor descriu als joves bohemis que transiten al Boulevard des Italiens de París i recorden a la joventut de talent que descriu en la seva novel·la *Ilusiones perdudes*.

## Bibliografía

Balzac, Honoré, (1968), *Revue Parisienne*. Genève, Slatkine Reprints.

Balzac, Honoré (1989), *Étude sur La chartreuse de Parme de Monsieur Beyle*. Castelnau-le-Lez, Climats.

Balzac, Honoré, (1998) *Les journalistes: Monographie de la presse parisienne*. Paris, Arléa.

Balzac, Honoré, (2000) *Écrits sur le roman*, Paris, Librairie Générale Française.

Chollet, Roland, (1983), *Balzac journaliste: le tournant de 1830*, Paris, Klincksieck

Houbert, Jacques, (2000) "Sainte Beuve vs Balzac", en *Le courrier balzacien*, nº 80, pp. 17-23.

Maurois, André, (1974) *Prométhée ou la vie de Balzac*. Paris, Flammarion Éditeur.

## Articles

" [Lettre sur la littérature, le théâtre et les arts](#)", 25 de Juliol de 1840

" [Lettre sur la littérature, le théâtre et les arts](#)", 25 d'Agost de 1840

" [Chronique de la Presse](#)", 25 d'Agost de 1840

" [Les fantaisies de Claudine](#)", 25 d'Agost de 1840

" [Sur les ouvriers](#)", 25 d'Agost de 1840

" [Etudes sur M. Beyle](#)", 25 de Setembre de 1840

" [Lettre sur la littérature, le théâtre et les arts](#)", 25 de Setembre de 1840